

MASARYKOVA UNIVERZITA
EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Investování a jeho základní pravidla

Obsah

- INVESTOVÁNÍ A ZÁKLADNÍ PRAVIDLA
- INVESTIČNÍ TROJÚHELNÍK
- FINANČNÍ TRH
- INVESTIČNÍ PŘÍLEŽITOSTI
- CENNÉ PAPIRY
 - DRUHY CP
 - PODOBA A FORMA CP
 - DLUHOPIS
 - AKCIE
- BURZA
- BURZOVNÍ INDEXY
- KOLEKTIVNÍ INVESTOVÁNÍ
- INVESTOVÁNÍ DROBNÉHO INVESTORA
 - KDO?
 - DO ČEHO?
 - JAK? KOLIK?
 - DOPORUČENÍ
- ZÁVĚR

Investování a jeho základní pravidla

- Cílem: nakupovat, když je cena nízko, a prodávat, když je trh „na vrcholu“
- Před samotným investováním do různých produktů finančního trhu je nutné/vhodné se držet některých pravidel, jejichž hrubý výčet je následující:
 - Nesázet vše na jednu kartu
 - Emoce stranou
 - Počítat s neúspěchy
 - Nedělat unáhlená rozhodnutí
 - Nepřeceňovat své investiční síly
 - Pamatovat na riziko

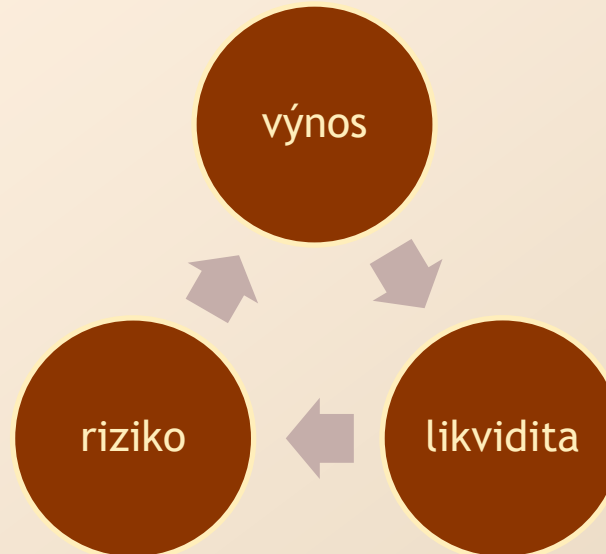
Investiční trojúhelník

- **Výnos** = souhrn veškerých příjmů, které investor z daného investičního instrumentu obdrží (odměna investora za podstoupené riziko)
- **Riziko** = nebezpečí, že se skutečný (reálný) výnos odchýlí od investorem očekávaného výnosu
- **Likvidita** = schopnost přeměnit velice rychle určitý investiční instrument za hotovost s minimálními transakčními náklady (*likvidní* je takový instrument, který investor může prodat během několika minut, aniž by ztratil na své hodnotě)
- ***investiční instrument (nástroj)** = aktivum, které investorovi přináší nějaký nárok na budoucí příjem (př. dividendy, kúponové platby, úroky, kurzové zisky)
 - **finanční x reálné investiční instrumenty** (nehmotná x hmotná podoba)

Investiční trojúhelník

Přímá úměra

- **růst rizika =>
růst výnosu**

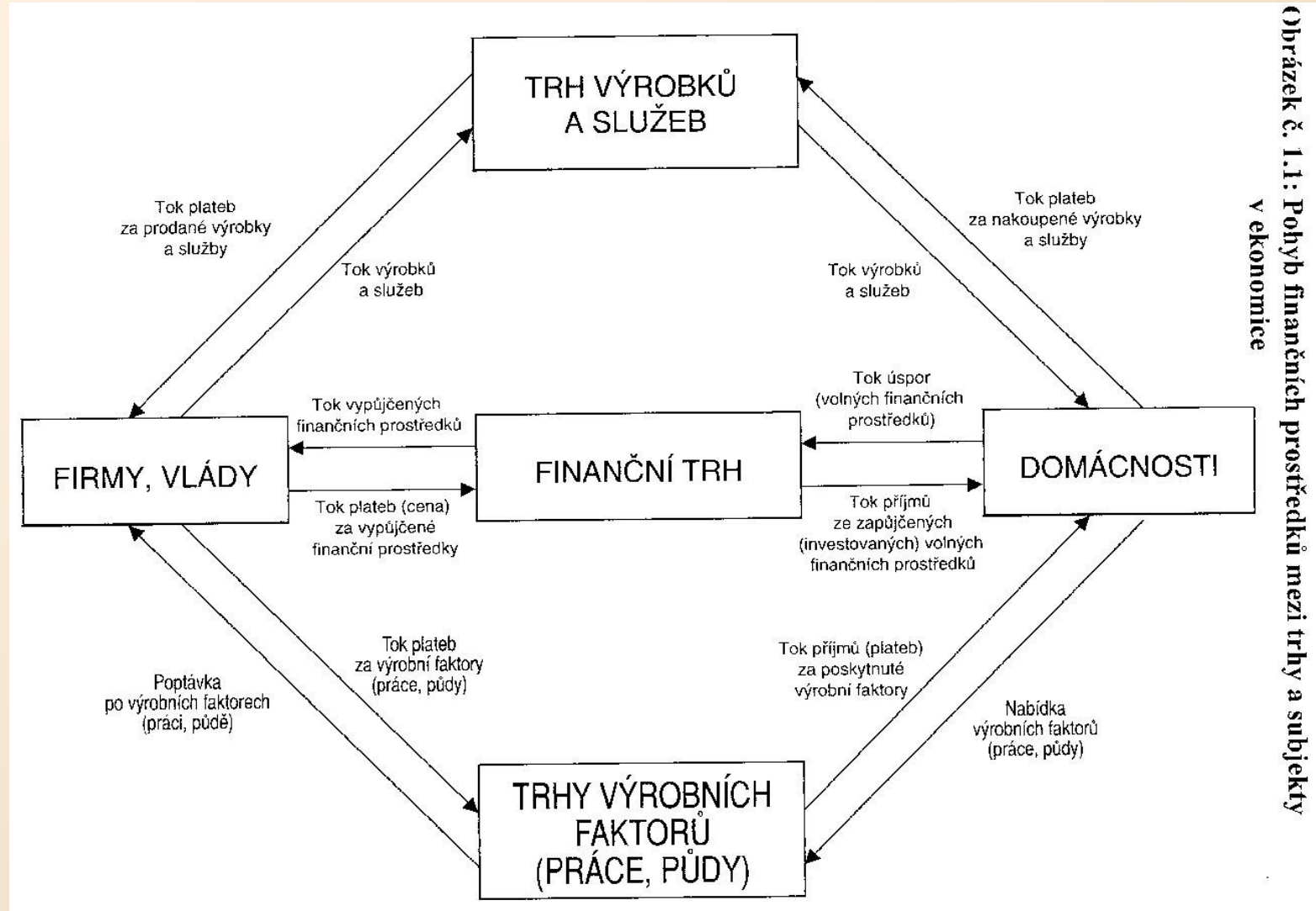

Nepřímá úměra

- **pokles likvidity =>
růst výnosu**

- **ideální investiční instrument** by nesl vysoký výnos, nízké riziko a vysokou likviditu
- Nicméně na aktuálním finančním trhu **není možné**, aby byly maximalizovány všechny tři prvky „magického trojúhelníku investování“ - investor si **musí vybrat jen jeden „prvek“**
- **platí, čím vyšší výnos očekávám, tím vyšší riziko podstupuji, likvidita znamená, jak rychle se mohu dostat ke svým penězům**

Finanční trh

Obrázek č. 1.1: Pohyb finančních prostředků mezi trhy a subjekty v ekonomice

Finanční trh

- **Základy fungování finančního trhu**
 - Na finančním trhu jsou **přemíst'ovány primární úspory přebytkových subjektů ekonomiky** („věřitelů“, jejichž běžný důchod je větší než běžná spotřeba, např. domácnosti, investoři) **k deficitním jednotkám** („dlužníkům“, jejichž běžná spotřeba je větší než běžný důchod, např. firmy, vlády)
 - Hlavní úkol finančního trhu: **alokovat volné finanční prostředky od přebytkových subjektů k subjektům deficitním**
- **Subjekty finančního trhu**
 - **deficitní a přebytkové subjekty ekonomiky (domácnosti, firmy, vlády)**
 - **finanční zprostředkovatelé (banky, spořitelny, úvěrová družstva, pojišťovny, penzijní fondy, investiční společnosti, atd.)**
 - **orgány ochrany a regulace finančního trhu (ČNB, MFČR)**

Finanční trh

■ Členění:

- Na peněžní a kapitálový trh
- **Peněžní trh** je trh s krátkodobými dluhovými instrumenty s dobou splatnosti kratší než jeden rok
- **Kapitálový trh** zajišťuje střetávání nabídky a poptávky po kapitálu (kapitál obecně prostředky, jež nespotřebováváme, ale užíváme jich k vytváření zisku, např. věcné statky, výrobní prostředky, peníze, cenné papíry, akcie, patenty apod.)
 - Tvořen zejména trhem **akciovým** a **dluhopisovým**, ale i trhem **měnovým** (cizí měny) a **komoditní** trh (drahé kovy, ropa, obilí atd.)

■ Další členění:

- Na primární a sekundární trh
- Na **primárním** trhu se setkávají emitenti CP (cenných papírů) a investory, emitenti získávají kapitál a investoři získávají finanční instrumenty
- Na **sekundárním** trhu mezi sebou obchodují pouze investoři, se obchoduje s tím, co bylo na primárním trhu vydáno
- Finanční trhy jsou v dnešní době **celosvětově úzce provázány díky globalizaci** a cenové (kurzové) pohyby hlavních světových trhů bezprostředně **ovlivňují i ostatní finanční trhy**

Investiční příležitosti

■ TYPY INVESTIC

- - do nemovitostí (domy, pozemky..)
- - do movitých věcí (drahé kovy, umělecká díla..)
- - do finančních produktů (cenné papíry)
 - - akcie
 - - dluhopisy
 - - termínové obchody - forward, futures, swapy, opce
 - - strukturované produkty

Cenný papír (CP)

- = listina dosvědčující existenci nějakého práva, která je i tohoto práva nositelem; vlastník CP může uplatnit právo s tímto CP spojené
 - Právo podílu na něčem (spolurozhodovat, vlastnit - např. akcie nebo investiční certifikáty)
 - Právo požadovat nějaké plnění (stanovenou sumu)
- Definice: CP je listina či listinu nahrazující záznam (tj.evidence), které obsahují určité právo a toto právo je se svým nositelem (CP) pevně spjato
- Společnost nebo subjekt vydávající CP se nazývá **emitent**
- Je důležité u CP rozlišovat druh, podobu a formu CP

Druhy cenných papírů

■ Různé druhy CP, v ČR jsou zákonem upraveny tyto:

- 1) akcie
- 2) zatímní listy
- 3) poukázky na akcie
- 4) podílové listy
- 5) dluhopisy
- 6) investiční kupony
- 7) kupony
- 8) opční listy
- 9) směnky
- 10) šeky
- 11) cestovní šeky
- 12) náložní listy
- 13) skladništní listy
- 14) zemědělské skladní listy
- 15) jiné listiny, které jsou za CP prohlášeny zvláštními zákony

Podoba a forma cenných papírů

- **podoba CP**
 - **listinná** (CP existuje jako fyzická listina, má reálnou podobu/formu)
 - **zaknihovaná** (CP existuje jako záznam v evidenci CP, nemá fyzickou podobu; zaknihovat lze zastupitelné CP)

- **forma (převoditelnost) CP** udává, kdo je vlastníkem a jakým způsobem může tento CP převést
 - **na majitele** - neomezeně převoditelné, pouhým předáním
 - **na řad** - převoditelné rubopisem (indosamentem)
 - **na jméno** - obsahují jméno prvního oprávněného vlastníka ve svém textu a převádějí se písemnou smlouvou a předáním (tradicí)

Cenné papíry - akcie, dluhopis

■ DLUHOPISY

- Jsou CP vyjadřující **závazek** emitenta (vydavatele, který si půjčuje finanční prostředky) vůči vlastníkovi (držitel, kdo peníze má a půjčuje) zaplatit v dohodnutý termín dlužnou částku.

■ AKCIE

- Přímé majetkové papíry v dané firmě, které majiteli akcie (akcionáři) umožňují **podílet** se na zisku a výnosech společnosti
- Výnos investora může být z **tržního rozdílu** mezi nákupní a prodejní cenou akcie při jejím prodeji nebo **dividenda**, jež je vyplácená firmou jako podíl na jejím zisku

Burza

- **Burza** = obchodní místo určené k emisi (vydávání), nákupu a prodeji CP, střet zájemců o nákup a prodej CP, který vede ke vzniku ceny CP.
- **Praktický význam** burz spočívá ve **standardizaci** transakcí/obchodů (obchody jsou uzavírány ve stanoveném množství, kvalitě, splatnosti atd.), což vede k eliminaci nutnosti vyjednávání obchodu a s ním spojených nejistot, průtahů a nákladů.
- Obchodovat na burze je možné pouze **prostřednictvím členů burzy** z řad bank a makléřských firem.
- **Obchodování** probíhá formou **prezenční** (přímo na parketu burzy) nebo **elektronicky** (pomocí počítačového systému).
- Mimo burzovní trh existuje i trh **mimoburzovní**, tzv. obchody přes přepážku (**over-the-counter, OTC**), kde se obchoduje s CP, jež nesplnily podmínky pro připuštění k burzovnímu obchodování; dnes jsou již tyto trhy natolik vyvinuté, že mnoho z nich konkuruje burzám a jsou plnohodnotnými trhy CP
- V ČR Burza Cenných Papírů Praha: <http://www.bcpcp.cz/>
- RM-systém: <http://www.rmsystem.cz/>

Burzovní indexy

- **Burzovní index** je **základním statistickým indikátorem popisujícím vývoj celého burzovního trhu**.
- Svůj vlastní index má téměř každá burza i mimoburzovní trh na světě a kromě burz sestavuje svůj vlastní index i celá řada významných sdělovacích prostředků.
- **Indexy jsou pro investory základním ukazatelem, který jim říká jak se daný trh v čase vyvíjí, zda má klesající či naopak růstovou tendenci.**
- Svým způsobem indexy určují i míru úspěšnosti daného investora - pokud totiž manažer dokáže své portfolio zhodnotit lépe než činí přírůstek či ztráta daného indexu, svědčí to o jeho dobrých schopnostech.
- Nejznámějším a nejsledovanějším indexem světa je DOW Jones Industrials Average (DJIA), tedy index burzy v New Yorku. Mezi další významné indexy patří **Standart & Poor's 500 (USA), NASDAQ Composite (USA), FTSE (Velká Británie), DAX (Německo) a Nikkei 225 (Japonsko).**
- Své indexy mají i oba české trhy, tedy pražská burza (PX - 50) i RM-SYSTÉM (Index RM).

Kolektivní investování

- CP fondů kolektivního investování (v ČR např. **podílové listy**)
 - umožňují i s velmi malou částkou v řádech stokorun investovat na různých trzích (dluhopisových, akciových, komoditních, nemovitostních apod.)
- **Podílové fondy shromažďují majetek od drobných investorů za účelem zhodnocení společných finančních prostředků**, které jsou pak profesionálně spravovány a investovány do různých CP různých trhů, což zajišťuje diverzifikace (rozložení) rizika
- Různé typy fondů:
 - **Konzervativní fondy** (peněžního trhu, dluhopisové či nemovitostní) - nižší výnos, ale *nižší kolísání* jejich hodnoty
 - **Dynamické fondy** (akciové, komoditní) - pro ty, jež očekávají vysoké zhodnocení své investice a zároveň ochotni podstoupit *vyšší riziko* a kolísání hodnoty své investice
 - **Smíšené fondy** - míchají ve svých portfoliích (soubor investic) všechna aktiva a podle jejich zastoupení se odlišují svým výnosem a rizikem

Investování drobného investora

- Do čeho investovat?
- Jak investovat?
- Kolik investovat?
- Kdo a proč by měl investovat?

Investování - kdo?

- **CÍL:** co nejlépe zhodnotit svoje volné finanční prostředky.
- Investováním lze dosáhnout výrazně lepšího zhodnocení, ale za cenu mnohem vyššího rizika.
- Záleží na typu investora: konzervativní x neutrální (vyvážený) x agresivní (dynamický).
- **Konzervativní investor** preferuje především ochranu prostředků a kteří jsou averzní k riziku, tedy jsou ochotni podstoupit jen malé riziko kolísání hodnoty jejich investice; pro něj jsou vhodnější „zajištěné produkty“, které garantují návratnost minimálně investované částky (**POZOR však na smluvní podmínky**, aby byla opravdu zaručena 100% návratnosti investice a ne jenom 90% apod., je však také otázkou, zda vůbec investovat, když se vzdám svých prostředků na nějakou dobu a může nastat i případ, že se mi tyto prostředky vůbec nezhodnotí, naopak mi bude navracena stejná investovaná částka tak jako v případě „uschování peněz pod postelí“, v tomto případě možná vhodnější nějaké spořicí produkty).
- **Neutrální investor** ochoten podstoupit větší riziko než konzervativec, kdy návratnost není zajištěna.
- **Agresivní investor** ochoten podstoupit velmi vysoké riziko (případně ztrátu celé investice) s vidinou velmi vysokého zisku.

Investování - do čeho?

- **(1) Depozita - běžný účet**
 - Běžný bankovní účet nepokryje ani výši inflace, výnos takového účtu je téměř nulový, avšak přináší minimální riziko, protože vklady na bankovních účtech jsou ze zákona pojištěny (do 100 000 €).
- **(2) Dluhopisy**
 - Patří mezi konzervativní investice, záleží však na tom, kdo dluhopis vydává (bonita emitenta) neboli kdo si půjčuje peníze; v závislosti na riziku nesplacení závazku emitentem se odvíjí úročení dluhopisu (čím vyšší výnos (úročení), tím však vyšší riziko).
- **(3) Nemovitosti**
 - Velmi specifická investice; hlavním výnosem je inkasovaný nájem; dlouhodobá investice; nese s sebou ale i značné náklady např. na údržbu či rekonstrukci nemovitosti.
- **(4) Komodity**
 - Podobné akciím z hlediska výnosového potenciálu, jejich ceny mohou značně kolísat a závisejí na vývoji cen komoditního trhu; drahé kovy (zlato, stříbro..), průmyslové kovy (měď, hliník..), ropa, uhlí, zemědělské plodiny atd.
- **(5) Akcie**
 - Může sice přinést atraktivní výnos, ale je s ní spojeno značné riziko poklesu její hodnoty; obchodovat s akciemi ten, kdo má dostatečné znalosti o akciových trzích, požaduje vysoké zhodnocení, ale zároveň dokáže tržní rizika vyhodnotit a je ochoten je podstoupit
- **(6) Deriváty**
 - Vysoké riziko, pro agresivní investory
 - Forward, futures, swapy, opce
- **(7) Strukturované produkty**
 - vysoce rizikové investiční instrumenty, možnost nadproporcionální ztráty investice, pro agresivní investory
 - Investiční certifikáty, akciové dluhopisy, warranty, knock-out produkty

Investování - jak? kolik?

■ JAK investovat?

■ Prostřednictvím finančních zprostředkovatelů:

- Banky, pojišťovny, podílové/investiční fondy, investiční společnosti, obchodníci s CP atd.
- Na burzovním, mimoburzovním trhu (OTC)
- Krátkodobě x dlouhodobě

■ KOLIK investovat?

- Individuální (záleží na finančních prostředcích investora, které může krátkodobě/dlouhodobě investovat)

- **POZOR:** Ten kdo chce investovat na kapitálových trzích (potažmo finančním trhu) by měl mít nadbytek finančních prostředků, které si může dovolit ztratit v případě nepříznivého vývoje na finančním trhu

Investování - doporučení

- Existuje mnoho příběhů, jak někdo závratně zbohatnul právě díky investování na finančním trhu, a to rychle a bez námahy.
- Avšak takovýchto lidí je opravdu málo a neznamená to, že se to může podařit všem.
- Do kontrastu se stavějí právě tyto „zázračné story“, nikdo už však o ztrátách celoživotních úspor druhých nemluví, protože na finančním trhu se hodnoty nevytvářejí jen tak z ničeho, ale právě naopak.
- Aby někdo mohl vydělat peníze, musí je někdo druhý ztratit (o ně přijít).

Závěr

- Doporučení sociálně slabým: neinvestovat do rizikových produktů,
- „nevalit“ peníze do dlouhodobé investice znemožňující rychlé získání potřebné hotovosti,
- Investovat/spořit peníze do již zavedených/známých produktů (nedůvěřovat „tipům“ na zázračné zbohatnutí za krátkou dobu)

Zdroje

- DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a Luboš SMRČKA. *Finanční vzdělávání pro střední školy: se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011, xix, 312 s. ISBN 9788074000089.
- NOVESKÝ, Ivan. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 1. vyd. Praha: Cofet, 2009, 448 s. ISBN 9788025442074.
- VESELÁ, Jitka. *Investování na kapitálových trzích*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007, 703 s. ISBN 9788073572976.
- <http://www.dnesni-financni-svet.cz/cs/>
- <http://www.finance.cz/>